

חזקיהו ומשיח: מקורות

Rabbi Hayyim Angel

1. ישעיהו א: יח-כ

(יח) לכו נא ונזכרה לאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים כשגלג ילבינו אם נאדימו כתולע כצמר יהיו: (יט) אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו: (כ) ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו כי פי ה' דבר:

2. ישעיהו ב: א-ד

(א) הדבר אשר הזה ישעיהו בן אמוץ על יהודה וירושלם: (ב) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים: (ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית א-לקי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם: (ד) ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה:

3. ישעיהו ד: ב-ו

(ב) ביום ההוא יהיה צמח ה' לצבי ולכבוד ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת ישראל: (ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם: (ד) אם רחץ ה' את צאת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה ברוח משפט וברוח בער: (ה) וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראה ענו יומם ועשו ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה: (ו) וספה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר:

4. ישעיהו ט: א-ו

(א) העם ההלכים בחשך ראו אור גדול ישבי בארץ צלמות אור נגה עליהם: (ה) כי ילד ילד לנו בן נתן לנו ונתהי המשכה על שכמו ויקרא שמו פלא יועץ א-ל גבור אביעד שר שלום: (ו) לסרבה למרבה המשכה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת ה' צב-אות תעשה זאת: ס

5. ישעיהו י: לג-לד

(לג) הנה האדון ה' צב-אות מסעף פארה במערכה ורמי הקומה גדועים והגבהים ישפלו: (לד) ונקף סבכי היער בברזל והלבנון באדיר יפול:

6. ישעיהו יא: א-יב

(א) ויצא חטר מגזע ישי ונצר משכשיו יפרה: (ו) וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ורביץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם: (יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים: (יב) ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ:

7. מלבי"ם ישעיהו יא: א

...מבואר מסדר הכתובים שנבואה זאת (=ויצא חטר מגזע ישי) היא על חזקיהו, אך היעודים המובטחים בה לא נתקיימו אז? ולכן האמת עד לעצמו, כי היא נבואה עתידה על אחרית הימים...ועם ההשקפה הנכונה מצאנו בדברים האלה שורש חזק, והוא, כי

תיכף מעת הגלות הראשון הכללי שהיה בימי סנחריב מעת ההיא התחילה זמן הגאולה. רצוני, שמעת ההיא התחילו הנביאים לנבאות כי יבוא גואל כללי שיקבץ הנדחים האלה מארבע כנפות הארץ...הנה אפשריות הגאולה על פי זכות המעשים והתשובה התחילה תיכף מימי חזקיהו. ועל הכונה הזאת אמרו בפרק חלק ש"ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג," רק שגרם איזה חטא עיין שם (סנהדרין צד.). כונתם שאם היו זוכים היה חזקיהו עצמו הגואל הכללי, וכל היעודים העתידיים היו מתקיימים בימיו. ואחר שלא זכו אז, הדבר תלוי ועומד על אפשריותו עד בוא זמן המוגבל שאז יגאלו בהכרח... (= "בעתה אחישנה").

8. סנהדרין צד.

ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח?

9. תוספות יבמות נ.

תדע שהרי נביא עומד: וא"ת והלא אם לא התפלל חזקיהו על עצמו היה מת והיתה נבואה בטלה אלא ע"כ אין הנביא מתנבא אלא מה שראוי להיות אם לא היה חוטא.

10. רמב"ן ויקרא כו:ו

...ועל כן אמר הכתוב על ימי הגואל היוצא מגזע ישי, שישוב השלום בעולם ויחדל הטרף ורעת הבהמה וכל הרמש כאשר היה בטבעם מתחילה. והכוונה היתה בו על חזקיהו שביקש הקב"ה לעשותו משיח (סנהדרין צד א), ולא עלתה זכותם לכך, ויהיה המעשה על המשיח העתיד לבא.

11. ברכות ד.

כדתניא: עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קניית; עד יעבר עמך ה' - זו ביאה ראשונה, עד יעבר עם זו קניית - זו ביאה שניה; מכאן אמרו חכמים: ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון, אלא שגרם החטא.

12. ירמיהו יח:ז-י

(ז) רָגַע אֲדַבֵּר עַל גּוֹי וְעַל מַמְלָכָה לְנִתּוֹשׁ וְלְנִתּוֹץ וְלִהְיֶיבֵד : (ח) וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מִרְעֵתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו וְנַחַמְתִּי עַל הָרָעָה אֲשֶׁר חֲשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ : (ט) וְרָגַע אֲדַבֵּר עַל גּוֹי וְעַל מַמְלָכָה לְבָנֹת וְלְנִטְעָ: (י) וְעָשָׂה <הרעה> הָרַע בְּעֵינֵי לְבַלְתִּי שְׁמַע בְּקוֹלִי וְנַחַמְתִּי עַל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהִיטִיב אוֹתוֹ :

For further study:

Hayyim Angel, "Prophecy as Potential: The Consolations of Yeshayahu 1-12 in Context," *Jewish Bible Quarterly* 37:1 (2009), pp. 3-10.